

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER K.D. USHYNsky"
MOLDOVA STATE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW
VILNIUS UNIVERSITY
JOHNS HOPKINS UNIVERSITY
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA
CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY
VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY**

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works
International Scientific and Practical Internet Conference

May 16, 2025

Odesa – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 року

Одеса – 2025

UDK 001+159.9 (063)
ВБК 72+88.4

ЗМІСТ

Секція І.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

КЛІНІЧНА ДІАГНОСТИКА В ПСИХОАНАЛІЗІ Ж. ЛАКАНА	
Азарова Ю. О.....	23
ПСИХОЛОГІЧНА РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ТА КОГНІТИВНА ГНУЧКІСТЬ: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ І ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
Беляєвська Т.В.....	28
ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СПРИЙНЯТТЯ СТРЕСУ У МОЛОДІ	
Корнієнко А. С., Чебикін О. Я.....	31
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІН СЕРЕДОВИЩА	
Гвоздкова І. В.	35
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЖІНОК ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	
Желтова А. О., Карпич І. А.	37
ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ РОДИН ЗАГИБЛИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	
Козлова Г.С., Велитченко Л. К.	40
МЕНТАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ІНТЕГРАЦІЇ АФЕКТИВНОГО ДОСВІДУ ТА КОГНІТИВНОЇ РЕФЛЕКСІЇ У ФОРМУВАННІ ЦІЛІСНОГО САМОВІДЧУТТЯ: МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ, ПОРУШЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ	
Конатовська-Манакова Я. Ф., Фрунзе О.В.....	44
АРТТЕРАПІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ	
Черненко О. М., Кочерга Є. В.	47
ПСИХОЛОГІЧНЕ ВИГОРАННЯ МОЛОДІ	
Посенко Т. О.	50
ЗМІЦНЕННЯ СИСТЕМИ САМОРЕГУЛЯЦІЇ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Захарченко Л.А., Поспелова І.Д.	52
ВПЛИВ ТИПОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	
Путнокі І. О., Полунін О. В.....	56

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ЖІНОК ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Желтова А. О., Карпич І. А.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Анотація: У статті здійснено аналіз сучасних державних наукових підходів щодо визначення психологічної готовності особистості до професійної діяльності. Особливу увагу приділено аспектам, що виділяють підходи вивчення даного поняття між собою. Проаналізовано сучасну літературу вчених, що визначали поняття через окремі підходи. Виділено сучасні проблеми жінок поліцейських, що можуть впливати на психологічну готовність до служби.

Ключові слова: психологічна готовність, професійна діяльність, поліція, структура готовності, гендерні аспекти, стресостійкість.

Вступ

Психологічна готовність особистості до діяльності є складним інтегральним поняттям, яке визначає ефективність виконання професійних завдань. У контексті правоохоронної діяльності, особливо в умовах соціальної нестабільності та воєнного стану, значення цього терміну поглиблюється. Сучасні виклики вимагають високого рівня адаптивності, стресостійкості, когнітивної гнучкості та емоційної стабільності. Ми вивчили погляди різних вчених. Далі будуть представлені сучасні українські дослідники даного поняття. Г. О. Балл, який у своїх працях розглядає психологічну готовність у контексті діяльнісного підходу, підкреслюючи взаємозв'язок між готовністю та успішністю виконання діяльності. Він аналізує готовність як складну систему, що включає мотиваційний, когнітивний, емоційний та вольовий компоненти [1]. Т. В. Титаренко та її дослідження, що зосереджені на вивченні психологічної готовності до різних видів професійної діяльності, зокрема в екстремальних умовах. Вона розглядає готовність як складне особистісне утворення, що забезпечує саморегуляцію та оптимальне функціонування в складних ситуаціях [9]. О. С. Колісниченко та її роботи, присвячені психологічній готовності майбутніх фахівців, де акцентується увага на формуванні професійно значущих якостей та компетенцій [7]. **В. А. Молотай** та його послідовники, які акцентують увагу на **динамічній та процесуальній природі** психологічної готовності, розглядаючи її як регуляторну систему, що забезпечує адекватну реакцію на зміни зовнішнього середовища [8]. Їхні роботи підкреслюють роль емоційно-вольової сфери та когнітивних компонентів у формуванні готовності. Нижче детальніше розглянуто основні теоретичні підходи, розроблені та розвинені українськими вченими, з акцентом на їхні оригінальні внески.

Теоретичні підходи

У контексті української психологічної школи визначено діяльнісний підхід. Хоча діяльнісний підхід має коріння в працях О. М. Леонтьєва, українські вчені адаптували та розвинули його з урахуванням національної специфіки та сучасних викликів. Вони розглядають психологічну готовність не просто як сукупність передумов, а як системну якість особистості, що активно формується та проявляється в процесі діяльності, забезпечуючи її ефективність. Ключові

аспекти цього підходу будуть такими: процесуальність та динамічність, готовність не є статичним станом, а постійно розвивається, змінюється та адаптується в ході виконання діяльності; інтеграція психічних функцій, акцент робиться на тому, що готовність об'єднує когнітивні, емоційні, вольові та мотиваційні компоненти в єдину систему, спрямовану на досягнення мети; значна увага приділяється усвідомленню особистістю своїх можливостей, Г. О. Балл розробив концепцію готовності як цілісної психологічної системи, що забезпечує адекватну відповідь особистості на вимоги діяльності. Він наголошував на тому, що готовність є динамічною та багатокomпонентною, і її формування є результатом інтеріоризації та екстеріоризації досвіду [1]. Його роботи стосувалися, зокрема, готовності до управлінської та інженерної діяльності. Т. В. Карамушка досліджувала психологічну готовність майбутніх фахівців різних галузей. Її роботи зосереджені на формуванні професійно значущих якостей та компетенцій, що є основою для успішної діяльності. Вона підкреслювала роль цілеспрямованої підготовки та усвідомленої мотивації у формуванні готовності [5]. О. В. Лактіонова досліджувала психологічну готовність у контексті професійного становлення особистості, зокрема педагогів. Вона розглядає її як інтегральне утворення, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний та особистісно-регулятивний компоненти, які забезпечують ефективну професійну діяльність [4].

Особистісно-орієнтований підхід в українській психології ставить у центр уваги особистість як активного суб'єкта формування та прояву готовності. Психологічна готовність розглядається не лише як функціональна характеристика, а як інтегративна якість особистості, що відображає її цілісність, цінності, сенси та здатність до самореалізації. Т. В. Титаренко було розроблено психологічну готовність у контексті екзистенційної психології та психології особистості. Вона розглядає готовність як складне особистісне утворення, що забезпечує здатність до саморегуляції, подолання кризових ситуацій та оптимальне функціонування в складних життєвих обставинах. Особливу увагу приділяє готовності особистості до життєвих змін [9]. Праці О. М. Прохорова широке застосування і в інших підходах, в особистісно-орієнтованому він наголошує на ролі суб'єктивного досвіду, емоційно-вольової регуляції та індивідуальних відмінностей у формуванні готовності до діяльності, особливо в умовах стресу та екстремальних ситуацій. Він розглядає готовність як цілісний психічний стан особистості [9]. І. Д. Бех у своїх працях з педагогічної психології та психології виховання опосередковано торкається питання психологічної готовності, розглядаючи її через призму формування ціннісних орієнтацій, моральної свідомості та здатності до саморозвитку особистості як основи для відповідальної та ефективної діяльності [2].

Функціонально-системний підхід розглядає психологічну готовність як складну функціональну систему, що забезпечує оптимальне функціонування особистості та її взаємодію з навколишнім світом. Акцент робиться на вивченні взаємозв'язків між компонентами готовності та їхнім впливом на ефективність діяльності. Ключові аспекти, розроблені українськими вченими: динамічна взаємодія компонентів - готовність розглядається як система, елементи якої (мотивація, знання, навички, емоції) постійно взаємодіють та взаємовпливають; адаптивна функція - готовність дозволяє особистості успішно адаптуватися до

змінних умов, долати перешкоди та ефективно виконувати завдання; регуляторна функція - готовність виконує функцію внутрішнього регулятора поведінки та діяльності, спрямовуючи їх на досягнення мети. В. А. Молотай досліджував стресові стани військових та їх впливу на психічну діяльність під час охоронної діяльності, що тісно пов'язані з функціонально-системним підходом. Він розглядає психологічну готовність як складний психічний стан, що функціонально забезпечує успішність діяльності, особливо в умовах емоційної напруги [8]. В. М. Зав'ялова вивчає психологічну готовність до професійної діяльності, розглядаючи її як функціональну систему, що забезпечує адаптацію та ефективність праці. Вона аналізує взаємозв'язок між професійними якостями, мотивацією та здатністю до виконання складних завдань [3]. О. А. Кокун у своїх роботах, присвячених психології праці та професійного відбору розглядає психологічну готовність як системне утворення, що включає функціональні компоненти, необхідні для успішного виконання професійних завдань, особливо в екстремальних та кризових умовах [6].

Сучасна українська психологія все частіше використовує інтегративний підхід, який об'єднує сильні сторони попередніх концепцій. Цей підхід дозволяє отримати найбільш повне та багатогранне уявлення про психологічну готовність, враховуючи її багатокомпонентність, динамічність, особистісну значущість та функціональне призначення. Виділено основні деталі даного підходу: холістичний погляд (готовність розглядається як цілісний феномен, що не зводиться до суми окремих компонентів); взаємозв'язок внутрішніх та зовнішніх факторів (аналізується вплив особистісних якостей, соціальних умов, професійного середовища на формування та прояв готовності); міждисциплінарність (використання знань з різних галузей психології (загальної, соціальної, педагогічної, вікової, військової тощо) для повнішого розуміння феномену). Багато сучасних дисертаційних досліджень в Україні присвячені саме комплексному вивченню психологічної готовності до різних видів діяльності (наприклад, готовність студентів до професійної діяльності, готовність особистості до подолання стресу, готовність військовослужбовців до бойових дій), що свідчить про активний розвиток інтегративного підходу.

Жінки, що працюють у поліції, часто стикаються з додатковими труднощами: гендерними стереотипами, підвищеним психологічним тиском, необхідністю поєднувати професійне і сімейне життя. Умови військового стану лише загострюють ці проблеми. Серед основних чинників психологічної неготовності: емоційне вигорання, відсутність підтримки, низька впевненість у собі. Потрібно створювати спеціалізовані програми підготовки, впроваджувати тренінги з розвитку емоційного інтелекту, стресостійкості, гендерної рівності.

Висновки

Психологічна готовність є необхідною умовою успішної правоохоронної діяльності. Вона формується як через особистісний розвиток, так і через систематичну професійну підготовку. У випадку жінок-поліцейських важливо враховувати специфіку їхнього психологічного функціонування, соціального навантаження та професійних викликів. Актуальним завданням сьогодення є створення умов для ефективного розвитку всіх компонентів психологічної готовності на етапі професійного навчання та упродовж служби.

Література::

1. Балл Г. О., Перепелиця П. С. Формування готовності до професійної праці у контексті гуманізації освіти // Психологічні аспекти гуманізації освіти. Книга для вчителя / За ред. Балла Г. О – Київ-Рівне, 1996. 148 с.
2. Бех І. Д. Готовність педагога до інноваційної діяльності // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка, 2003. С. 3-8.
3. Зав'ялова Ж. В. Психологічна готовність до пологів і методи її формування: навч. посіб. Київ: 2000. С. 23.
4. Зверєва І. Д., Лактіонова О. В. Волонтерство у соціально-педагогічній діяльності. Київ: Науковий світ, 2001. 129 с.
5. Карамушка Т. В. Професійна кар'єра особистості: сутність, основні види та функції //Теоретичні і прикладні проблеми психології, 2015 №1, С. 181-190.
6. Кокун О.М. Зміст та структура психологічної готовності фахівців до екстремальних видів діяльності. Харків: УЦЗУ, 2010. С. 182 – 190.
7. Колесніченко О. С. Теоретико-методологічні проблеми психологічного супроводу професійної діяльності. — Одеса : Вид-во Південноукраїнський державно педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського, 2009. №5. С. 86–90.
8. Молотай В. А. Формування психологічної готовності військовослужбовців внутрішніх військ МВС України до діяльності по охороні громадського порядку: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.09 / Нац. акад. Держ. прик. служби України ім. Б. Хмельницького, Хмельницький 2006. 20 с.
9. Титаренко Т. М., Ларіна Т. О. Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпека. Природа життєстійкості та умови її формування, структура життєстійкості: навч. посіб. Київ: Марич, 2009. С. 24-32.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ РОДИН ЗАГИБЛИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Козлова Г.С., Велитченко Л. К.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Постановка проблеми. Складність організації соціально-психологічних програм підтримки родин загиблих насамперед полягає у багатогранності наслідків втрати. Особа, що втратила близьку людину зіткається не тільки з глибоким горем, а й з важкими психоемоційними, соціальними та економічними наслідками. Саме ця втрата є не лише особистою трагедією, але й соціальною проблемою, що потребує системного підходу з боку держави та громадянського суспільства. Якісна та своєчасна підтримка родин загиблих військовослужбовців, їх соціально-психологічний супровід – новий актуальний виклик нашому суспільству в сучасних умовах, коли Україна переживає період тривалого конфлікту. Тому проблема соціально-психологічного супроводу таких родин потребує наукового осмислення та практичного вдосконалення. Таким випадкам зазвичай притаманна глибока депресія, порушення адаптації, почуття провини, емоційна спустошеність, а також посттравматичний стресовий розлад. Втрата батьківської фігури чи годувальника часто супроводжується труднощами в побуті, ізоляцією, зниженням якості життя, змінами в сімейній структурі. В нашій країні досі відсутня системна, всеохопна стратегія підтримки таких сімей. Через логістичні або фінансові бар'єри багато сімей, особливо у віддалених районах, не поінформовані про наявні послуги або не мають змоги ними скористатися, тому що функціонуючі програми часто мають обмежений